

ΙΓΝΑΤΙΟΣ - ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΣΕΜΜΕΛΒΑΪΣ¹

Σπάνια θα βροῦ κανείς τ' ὄνομά του στὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά, ἀκόμα καὶ στὰ εἰδικὰ συγγράμματα Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας. Ἐν τούτοις καμιά μαῖα, καμιά μάννα, καμιά γυναίκα δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῖ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου καὶ τραγικοῦ αὐτοῦ προδρόμου πού ἐπάσχισε νὰ κάμῃ τὸν τοκετὸ ὄχι μιά δραματικὴ καὶ ἐπικίνδυνη περιπέτεια, μὰ ὅ,τι εἶναι στὸ κάθε ζῶο, δηλαδὴ μιά φυσιολογικὴ λειτουργία.

Ἡ τραγικὴ του ἱστορία ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού γεννήθηκε. Τὴν 1η Ἰουλίου 1816, σὲ μιά μικρὴ πόλη τῆς Οὐγγαρίας, δύο παράξενες μαμές μὲ σκεπασμένο τὸ πρόσωπο ἐβοηθοῦσαν τὴν Τερέζα Σέμμελβαΐς νὰ γεννήσῃ. Τὸ πρόσωπό τους ἦταν σκεπασμένο μὲ μαῦρο πέπλο, ὄχι γιὰ τὸν ἴδιο λόγο πού ἡ σύγχρονη μαῖα φορεῖ τὴν ἄσπρη της μάσκα, ἀλλὰ γιατί οἱ δυὸ αὐτὲς μαμές ἦσαν... ἄντρες, καὶ ἐπειδὴ ἦταν ἀπαγορευμένο νὰ βοηθήσῃ ἄντρας στὸν τοκετό, ἤθελαν νὰ κρύψουν τὰ γένια τους πίσω ἀπὸ τὸ μαῦρο πέπλο, καὶ ἔτσι νὰ... σωθοῦν τὰ προσχήματα. Τέλος πάντων, ἡ Τερέζα Σέμμελβαΐς ἔφερε στὸν κόσμον τὸ τέταρτό της ἀγόρι, τὸν Ἰγνάτιο-Φίλιππο. Μετὰ ἀπὸ λίγο ἡ ἐξαντλημένη λεχὼ καιγόταν ἀπὸ τὸν πυρετό. Οἱ γιατροὶ τῆς ἔδιναν... ἐμετικά, καθαρτικά, τῆς ἔκαναν... ἀφαιμάξεις, ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτὰ... κατόρθωσε νὰ σωθῇ.

Νὰ διηγῆθηκεν ἄραγε στὸν μικρὸ Ἰγνάτιο Φίλιππο μὲ τί βάσανα τὸν ἐγέννησε καὶ γι' αὐτὸ τοῦ ἦρθε ἡ ἐπιθυμία νὰ σπουδάσῃ τὰ μυστήρια τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος;

1. Ἀπὸ τὴ βιογραφία τοῦ Morton Thompson.

Πηγαίνει λοιπὸν καὶ ἐγγράφεται στὴν Ἰατρικὴ Ἀκαδημία τῆς Βιέννης. Οἱ σπουδαιότητά του τὸν θεωροῦν παράξενον καὶ πολὺ περίεργον, γιατί ὄλο καὶ ρωτᾷ, ὄλο καὶ κάτι δὲν τὸν ἱκανοποιεῖ. Πιστεύει πὼς δὲν εἶναι δυνατόν ἢ ἐπιστήμη νὰ μείνῃ ἐκεῖ πού βρίσκεται καὶ ἐλπίζει πὼς κάτι μπορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ κάμῃ γιὰ τὴν πρόδότης. Ἀποφασίζει νὰ γίνῃ μαιευτῆρ.

Στὸ Γενικὸ Νοσοκομεῖο τῆς Βιέννης ἰδρύεται κατὰ σύσταση τῆς αὐτοκρατορίας ἓνα ἰδιαιτέρο τμήμα προορισμένο γιὰ νὰ γεννοῦν ἐκεῖ οἱ γυναῖκες πού εἴτε πούλουν τὸ κορμί τους εἴτε, γιὰ κάποια αἰτία, βρίσκονται «βουτηγμένες στὴν ντροπὴ καὶ στὴ φτώχεια».

Ὅλες οἱ γυναῖκες πού περίμεναν παιδί καὶ δὲν ἤξεραν ποῖος ἦταν ὁ πατέρας του τρέχουν σ' αὐτὸ τὸ Μαιευτήριον, γιατί δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πῆς οὔτε πὼς ὀνομάζεσαι οὔτε ἀπὸ πού ἔρχεσαι. Αὐτὴ ἡ ἀνωνυμία ἦταν πολὺ χρήσιμη, γιατί τὸν καιρὸ ἐκεῖνο στὴ Βιέννη ὁ γάμος ἦταν ἀπαγορευμένος στοὺς φτωχοὺς (!) καὶ σ' αὐτοὺς πού δὲν ἤξεραν γράμματα.

Στὸ πρωτότυπο αὐτὸ Μαιευτήριον ἔπληρυναν τρία τμήματα. Τὸ πρῶτον, πού τὸ διήθυνε ἓνας σκληρὸς καὶ στενοκέφαλος καθηγητῆς (ἂς ξεχάσωμε τὸ ὄνομά του), ἦταν προορισμένο γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τῶν γιατρῶν, τὸ δεύτερον ἐχρησίμευε γιὰ τὴν πρακτικὴ ἐξάσκηση τῶν μαιῶν. Καὶ στὰ δυὸ αὐτὰ τμήματα ἡ κατάσταση ἦταν ἀξιοθρήνητη. Σὲ κάθε αἵθουσα ἔπληρυνε ἓνα πρωτόγονο ἀποχωρητήριον ὅπου ἐπήγαιναν οἱ λεχωίδες ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας ἐβδομάδα μετὰ τὸν τοκετό. Βεβαίως, οὔτε λεκάνη, ὅπως σήμερον, οὔτε νιπτήρας, οὔτε κανένα μέσον καθαριότητος. Ἡ τρύπα τοῦ ἀποχωρητηρίου εἶχε ἓνα σιδερένιον κάγκε-

λο, γιὰ νὰ μὴν μποροῦν οἱ ἄθλιες αὐτὲς μητέρες νὰ ρίχνουν τὰ μωρὰ τους μέσα. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε ὑπῆρχεν ἓνα ἄλλο ἴδρυμα, ἢ «Ἐστία τῶν ἐκθιέτων παιδιῶν». Ὅσες δὲν μποροῦσαν νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ἀποπατοῦσαν σὲ ἓνα ξύλινο δοχεῖο, πού περνοῦσε ἀπὸ τὴ μιὰ λεχώ στὴν ἄλλη.

Σ' αὐτὴ τὴν κόλαση πῆγε νὰ ὑπηρετήσῃ ὁ νέος γιατρὸς Σέμμελβάις μόλις πῆρε τὸ δίπλωμα του, καὶ ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας ἡμέρα ἄκουσε τοὺς καθηγητὰς νὰ λέν στοὺς φοιτητὰς ὅτι ἔχουν νὰ νεκροτομήσουν ἐπὶ πτώματα μητέρων καὶ δώδεκα παιδιῶν. Ὅλες αὐτὲς οἱ μητέρες εἶχαν πεθάνει ἀπὸ ἐπιλόχειο πυρετό.

Μετὰ τὶς νεκροτομὲς αὐτὲς, οἱ φοιτηταὶ θὰ ἔπρεπε νὰ περιποιηθοῦν τὶς τετρακόσιες περίπου γυναῖκες πού περίμεναν νὰ γεννήσουν. Ἡ κάθε μιὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς πρωτοπείρους γιατροὺς πού ἔκαναν ἐκεῖ τὴν πρακτικὴ τους ἐξάσκηση. Ὡστόσο κάθε μέρα ἢ αἴθουσα τῶν νεκροτομιῶν δεχόταν τὶς δεκάδες τῶν νεκρῶν γυναικῶν. Σχεδὸν κάθε δύο ὥρες καὶ ἓνας θάνατος μιᾶς νέας ὑποψηφίας μητέρας.

Μιὰ μέρα ὁ νεαρὸς Σέμμελβάις εἶδε μιὰ κοκκινόξανθη νέα γυναῖκα νὰ πέφτη μπροστά του, νὰ ἀγκαλιάσῃ τὰ πόδια του καὶ νὰ τοῦ λέῃ: «Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, γιατρέ μου, ἀφήστε με νὰ φύγω καὶ νὰ γεννήσω στὸ δρόμο!» Τότε ὅλες οἱ ἄλλες ξεσηκώνονται καὶ φωνάζουν: «Ἐδῶ θὰ πεθάνουμε, εἴμαστε καταδικασμένες, ἔλεος! ἔλεος!» Ἀλλὰ οἱ κλητῆρες τρέχουν καὶ ἐπιβάλλουν τὴν τάξιν. Ὁ Σέμμελβάις βγαίνει ἀπὸ τὴν αἴθουσα ἀγανακτισμένος καὶ ἀηδιασμένος. Σὲ λίγες μέρες βρίσκει στὸ τραπέζι τῆς νεκροτομίας τὸ σῶμα τῆς ξανθῆς κοπέλας. Σκυμμένος ἀπάνω στὸ ἀνώνυμο αὐτὸ πτώμα δοκίμει νὰ ἀφιερῶσθαι τῇ ζωῇ του στὴν καταπολέμησιν τοῦ ἐπιλόχειου πυρετοῦ.

Σὲ λίγο καιρὸ γίνεται τακτικὸς βοηθὸς στὸ πρῶτο τμήμα. Κάθε μέρα τριγυρίζει στὶς αἴθουσες, διαβάζει τὰ ἱστορικὰ τῶν ἀσθενῶν, παίρνει πληροφορίας καὶ ἀγωνίζεται νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν αἰτία αὐτῆς τῆς καταπληκτικῆς θνησιμότητος. Ὁ καθη-

γητῆς νευριάζει μὲ αὐτὴ τὴν πολυπραγμοσύνην καὶ τὸν ἀποπαίρνει: «Αὐτὲς σου οἱ ἔρευνες εἶναι ἀνόητες καὶ ἄσκοπες. Ἡ ἀρρώστια αὐτὴ εἶναι μοιραία, ποτὲ δὲ θὰ βροῦμε τὴν αἰτία της.»

Ὁ Σέμμελβάις πηγαίνει σκεπτικὸς σπῆτι του καὶ μελετᾷ τὶς στατιστικὰς τοῦ Νοσοκομείου. Ξαφνικὰ τοῦ ὄρχεται ἡ ἀποκάλυψιν. Στὸ πρῶτο τμήμα, ὅπου ἀσκοῦνται οἱ φοιτηταὶ, οἱ θάνατοι εἶναι τριπλάσιοι ἀπὸ τὰ δύο ἄλλα. Ἐν τούτοις καὶ τὰ τρία τμήματα στεγάζονται στὸ ἴδιο κτίριο καὶ οἱ συνθήκες εἶναι οἱ ἴδιες, τὰ ροῦχα πλένονται στὸ ἴδιο πλυντήριο, ὁ μάγειρας εἶναι ὁ ἴδιος, οἱ σερβιτόροι οἱ ἴδιοι.

Σὲ λίγο ἓνας καθηγητῆς (δυστυχῶς ὄχι ὁ στενοκέφαλος) πεθαίνει γιὰτὶ ἓνας φοιτητῆς τὸν ἐτραυματίσεν χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ τὴν ὥρα τῆς νεκροτομῆς. Ὁ Σέμμελβάις διαβάζει τὸ φύλλο νοσηλείας τῆς γυναίκας πού νεκροτομήθηκε καὶ βλέπει πῶς τὰ συμπτώματά της εἶναι τὰ ἴδια μὲ τοῦ καθηγητοῦ. Ὁ καθηγητῆς μολύνθηκε ἀπὸ τὸ πτώμα τῆς γυναίκας πού πέθανε ἀπὸ ἐπιλόχειο πυρετό. Μὰ τότε, λέει, τὰ χέρια τῶν φοιτητῶν πού νεκροτομοῦν τὰ πτώματα πρέπει νὰ μεταφέρουν τὸ μόλυσμα.

Ὁ Σέμμελβάις τρέμει ἀπὸ τὴν χαρὰ του. Γιὰ νὰ γλυτώσουν λοιπὸν τὸσες ὑπάρξεις θὰ ἦταν ἀρκετὸ οἱ γιατροὶ νὰ πλένουν πολὺ καλὰ τὰ χέρια τους!... Ἡ ἀλήθεια λάμπει πᾶ ἐκτυφλωτικὰ, καὶ μιὰ πού ὁ ἀπόστολος αὐτὸς τῆς ἀληθείας ἔγινε στὸ μεταξὺ ἐπιμελητῆς, θέλει νὰ ἐπιβάλλῃ στοὺς φοιτητὰς τὴν προφύλαξιν αὐτῆς. Ἀλλὰ οἱ φοιτηταὶ, ἀντάξιοι στὴ στραβομάρα πρὸς τὸν καθηγητὴ τους, ἀρνοῦνται νὰ συμμορφωθοῦν. Τὸ θεωροῦν προσβλητικόν: «Τί θὰ κάνωμε δηλαδή, θὰ καθαρίζωμε τὰ νύχια μας σὰν τὶς μαμές;» Ὁ καθηγητῆς πάει μὲ τὸ μέρος τῶν φοιτητῶν καὶ θεωρεῖ τὸν Σέμμελβάις ὄνειροπαρμένον, ἢ μᾶλλον ὀλότελα τρελό. Ὡστόσο, παρ' ὅλη τὴν ἀντίδρασιν, κάτι γίνεται, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν θανάτων ἐλαττώνεται. Ὁ Σέμμελβάις παίρνει καινούριον θάγγρος καὶ ἐπιζητεῖ νὰ καλυτερέψῃ τὴ μέθοδόν του.

Συνιστᾷ τώρα, μετὰ τὸ πλῦσιμο τῶν χειρῶν μὲ σαποῦνι, νὰ τὰ ἀπολυμαίνουν μὲ χλωρίο. Εἶναι καταπληκτικὸ ὅτι χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Πιστέρ καὶ τὸν Λίστερ ἕνα φωτισμένο—θεόπνευστο θά 'λεγα—μυαλὸ ὄχι μόνον ὑποψιάστηκε τὴν αἰτία μιᾶς μολυσματικῆς ἀρρώστιας ἀλλὰ καὶ ἐπρότεινε τὸν πιὸ ἐπιστημονικὸ τρόπο τῆς προφυλάξεως.

Ὁ καθηγητῆς (εἶπαμε νὰ ξεχάσωμε τ' ὄνομά του) φωνάζει τὸν τρελὸν αὐτὸν φαντασιοκόπο στὸ γραφεῖο του καὶ τοῦ λέει: «Νὰ πάψης αὐτὰ τὰ γελοῖα σου πειράματα, πού στὸ κάτω-κάτω κοστίζουν 50 λεπτὰ γιὰ κάθε ἀρρωστο.»

Ὁ Σέμμελβάις, γιὰ νὰ βγάλη ἀπὸ τὴ μέση αὐτῆ τῆ γελοῖα πρόφαση τῆς δαπάνης, κατασκευάζει μόνος του μὲ δικὰ του ὕλικὰ τὸ διάλυμα χλωρίου, καὶ ἔτσι ἡ ἀπολύμανση κοστίζει μόνον 1 λεπτὸ γιὰ κάθε ἀσθενῆ. Ἔτσι ἐπιβάλλει τὴ μέθοδόν του. Τ' ἀποτελέσματα εἶναι καταπληκτικά. Ἡ θνησιμότης πέφτει κάτω ἀπὸ τὰ 2^ο%. Κάποια ἐβδομάδα περνᾷ χωρὶς καὶ κανένα θάνατο. Τὸ νέο μεταδίδεται σ' ὅλη τὴ Βιέννη. Οἱ διάφοροι καθηγηταὶ γράφουν ἄρθρα καὶ σχολιάζουν τὴν θαναμαστὴ ἀνακάλυψη τοῦ Σέμμελβάις. Θεωρεῖ πλέον τὸν θρίαμβὸ τοῦ ὀριστικοῦ.

Καὶ ὅμως, ὄχι. Σὲ λίγο τελειώνει ἡ θητεία του στὸ Νοσοκομεῖο καὶ τοῦ ἀρνοῦνται τὴν παράταση. Ὅταν ἐπῆγε νὰ ἀποχαιρετήσῃ τοὺς ἀσθενεῖς του, οἱ λεκάνες μὲ τὸ χλωρίο εἶχαν ἐξαφανισθῆ ἀπὸ τοὺς θαλάμους. Μιὰ μαμὴ τοῦ βγάζει τὴ γλώσσα της κοροϊδευτικά καὶ τοῦ φωνάζει: «Τέλος στὰ πλυσίματά σου!» Καὶ μιὰ ἀρρωστη τοῦ φωνάζει: «Ἄϊντε φύγε στὴν Οὐγγαρία σου, πού ἦρθες ἐδῶ νὰ μᾶς πῆς πὼς εἴμαστε βρώμικες καὶ πρέπει νὰ πλυθοῦμε!»

Λίγο μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἀρχίζουν πάλιν οἱ θάνατοι, καὶ ὁ καθηγητῆς λέει ὅτι σ' αὐτὸ φταίει ἡ μέθοδος τοῦ Σέμμελβάις, πού αὐτὸς ὅμως τώρα ἔχει ὑποστηρικτὰς τοὺς πιὸ φωτισμένους γιτροὺς τῆς Βιέννης καὶ κατορθώνει τέλος νὰ παρουσιάσῃ τὴ μέθοδόν του στὴν Ἰατρικὴ Ἑταιρεία. Σὲ λίγες μέρες ὁ Ἰγνά-

τιος Φίλιππος Σέμμελβάις ὀνομάζεται Ὑψηγητῆς. Πηγαίνει στὴν Οὐγγαρία, ὅπου ἔπληθεται στὴ Μαυριτικὴ Κλινικὴ καὶ κατορθώνει νὰ κατεβάσῃ κι ἐκεῖ τὴ θνησιμότητα τῶν λεχαιδῶν ἀπὸ 60% στὸ 0,40%. Ὡστόσο στὴ Βιέννη οἱ θάνατοι μετροῦνται πάλιν σὲ ἑκατοντάδες.

Ὁ Σέμμελβάις ὅμως εἶναι κουρασμένος, φαλακρὸς καὶ πρόωρα γερασμένος. Εἶναι 38 χρονῶν καὶ φαίνεται πενήντα. Παντρεμένος, μὰ δὲν βρίσκει οὔτε ἐδῶ τὴν εὐτυχία. Δὲν εἶναι ὁ τύπος πού μπορεῖ νὰ κάμῃ εὐτυχισμένη μιὰ γυναίκα καὶ νὰ εὐτυχίσῃ καὶ ὁ ἴδιος.

Μιὰ ἀτυχία πολὺ μεγαλύτερη τὸν περιμένει. Στὴν Κλινικὴ παρουσιάζεται μιὰ περίπτωσις ἐπιλοχείου πυρετοῦ, ἀκολουθεῖ δεύτερη, τρίτη κ.ο.κ. Σ' ἕνα μῆνα, 16 θάνατοι. Τί συμβαίνει;

Σὲ λίγες μέρες βλέπει μιὰν νοσοκόμην πού ἐτοίμαζε τὸ κρεβάτι μιᾶς ἐπιτόκου. Βλέπει στὸ σεντόνι ἕνα σκοῦρο λεκέ. «Τί εἶναι αὐτό;» φωνάζει. Ἡ νοσοκόμη τοῦ ἐξηγεῖ ὅτι αὐτὸ τὸ σεντόνι χρησιμοποίηθηκε ἀπὸ κάποιαν πού πέθανε, μὰ τὸ μεταχειρίζονταν γιὰτὶ δὲν εἶχε ἄλλο καθαρὸ. «Δολοφόνοι! Δολοφόνοι!» φωνάζει ὁ Σέμμελβάις. «Ἔσεῖς σκοτώνετε τὸν κόσμον!» Πηγαίνει σ' ἕνα κατάστημα καὶ ἀγοράζει μὲ δικὰ του χρήματα 100 σεντόνια καὶ τὰ στέλνει στὴν Κλινικὴ. Οἱ θάνατοι σταματοῦν. Ἀλλὰ οἱ διαδόσεις γιὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Σέμμελβάις ἔχουν ἐν τῷ μεταξὺ ὀργιάσει. Σ' ὅλη τὴ Γερμανία συζητοῦν τὴν αἰτία τοῦ ἐπιλοχείου πυρετοῦ, μιλοῦν γιὰ τριάντα διάφορες αἰτίες καὶ προσπαθοῦν νὰ τὸν θεραπεύσουν δίνοντας καθαρτικά. Στὸ Παρίσι ἕνας σπουδαῖος γιαιτρὸς διακήρυττε πὼς γιὰ ν' ἀποφύγωμε τὸν ἐπιλόχειο πυρετὸ πρέπει νὰ βάζωμε τὶς ἐπιτόκους σὲ μικρὰ καὶ χαμηλὰ δωμάτια. Ἐνας ἄλλος προσπαθοῦσε νὰ τὸν θεραπεύσῃ μὲ μεγάλες ποσότητες κίνησης.

Μόνον ὁ μεγάλος Τρουσσὼ ἐτόλμησε νὰ πῆ ὅτι ὁ ἐπιλόχειος πυρετὸς εἶναι μολυσματικὴ ἀρρώστια, πού μπορεῖ μάλιστα νὰ μεταδοθῇ καὶ στὸν ἄνδρα.

Ὁ Σέμμελβάις γράφει ἐν τῷ μεταξὺ ἕ-

να βιβλίο: «Περὶ τῆς αἰτιολογίας, τῆς φύσεως καὶ τῆς προφυλάξεως ἀπὸ τὸν ἐπιλόχειο πυρετό.»

Θυέλλα κοροϊδευτικῶν σχολίων τὸ ὑποδέχεται. Ὁ διάσημος Βίρχωβ διακήρυξε στὴν Ἑταιρεία Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γερμανίας πῶς, ἀντίθετα ἀπὸ τὶς ἰδέες τοῦ Σέμμελβράις, ὁ ἐπιλόχειος πυρετὸς προκαλεῖται ἀπὸ τὸ ἐρυσίπελας καὶ τὴ φλόγωση τῶν λυμφατικῶν ἀγγείων. Πόσο κοντὰ στὴν ἀλήθεια ἦταν ὁ μεγάλος αὐτὸς σοφὸς μὰ δὲν ἐστάθηκε ἱκανὸς νὰ τὴν καταλάβῃ, τὸ ξέρομε σήμερα.

Ὁ Σέμμελβράις θέλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὴ μέθοδό του ὄχι πιά μόνο σὲ λεχωίδες ἀλλὰ γενικὰ σὲ κάθε χειρουργικὴ ἐπέμβαση. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1861 κάνει τὴν πρώτη ἐκτομὴ ὀσθηκῶν χωρὶς καμιά μόλυνση. Οἱ χειροῦργοι τῆς ἐποχῆς ἐξανίστανται. «Πῶς τολμᾷ αὐτὸς ὁ μαιευτὴρ νὰ κάνῃ χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις;» Τὸν βγάζουν ἀπὸ τὴν Κλινικὴ αὐτὴ πού ἀνῆκε στὸν Δῆμο κι ὄχι στὸ Κράτος πού τὸν εἶχε διορίσει, ἄρα εἶχε διορισθῆ ἀντικανονικά.

Ὁ Σέμμελβράις εἶναι τώρα 45 ἐτῶν, ἀλλὰ πολὺ κουρασμένος καὶ ἀνίκανος νὰ ἀντιδράσῃ. Βασανίζεται ἀπὸ φρικτοὺς πονοκεφάλους, μονολογεῖ, σταματᾷ τοὺς διαβάτες στὸ δρόμο καὶ θέλει νὰ τοὺς ἐξ-

γήσῃ τὴ θεωρία του. Τυπώνει φυλλάδια καὶ τὰ μοιράζει σὲ γιατροὺς καὶ σὲ ἐπιτοκες γυναῖκες.

Ὁ νοῦς του ἔχει σαλέψῃ. Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1865, κλεισμένος πιά σ' ἓνα ἄσυλο ψυχοπαθῶν, ἀγωνιᾷ καὶ μονολογεῖ: «Τὰ παιδιὰ... οἱ μητέρες... πλύνετε τὰ χέρια σας... νὰ τὶς σώσωμε... νὰ τὶς σώσωμε...» Τέλος πεθαίνει.

Μόνον μετὰ 25 χρόνια, ἀφοῦ πέθαναν πιά οἱ ἀντίπαλοί του, ἔλαμψε ἡ ἀλήθεια, καὶ ὁ νεκρὸς Σέμμελβράις ἔγινε διάσημος. Τὸ 1906 στὴν πόλη πού γεννήθηκε τοῦ ἔστησαν τὸ ἀγαλμά του.

Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες εἶδα μιὰ κινηματογραφικὴ ταινία πού ἀναπαρίστανε ὄχι καὶ τόσο πιστὰ τὴ ζωὴ του. Ὅπως εἶπα καὶ στὴν ἀρχή, τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά, πού ἀναφέρουν πληθῆς ἀσήμαντους ἀνθρώπους, τὸν ἀγνοοῦν. Πιστεύω ὅτι ἐπανορθῶνω μὲ τὰ λίγα μου αὐτὰ λόγια τὴν ἀδικία πού γίνεται στὸν μεγάλον αὐτὸν εὐεργέτη τῶν μανιάδων.

Ἐσεῖς, οἱ σημερινὲς μητέρες, πού γεννήσατε τὰ παιδιὰ σας ἀπάνω στὰ πάλλευκα ἀποστειρωμένα σεντόνια, στρέψετε γιὰ λίγο τὴ σκέψη σας πρὸς τὸν παρεξηγημένο καὶ τραγικὸ πρόδρομο πού πέθανε στὸ φρενοκομεῖο, γιατί θέλησε νὰ ρίξῃ λίγο φῶς στὸ σκοτάδι τῆς ἐποχῆς του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Η. ΠΑΓΚΑΛΟΣ

Καθηγητὴς τῆς Μικροβιολογίας καὶ Ἀνοσοβιολογίας
εἰς τὴν Ὑγειονομικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν

